

Az elektrolitos ónraffinálás kísérleti vizsgálata folyamatos technikával és az elektrodfolyamatok értékelése

Készítette: *Kulcsár Tibor*
II.évf. MSc. hallgató

Konzulensek: *Prof. Dr. Kékesi Tamás*
egyetemi tanár

Bevezetés

Az elektronikai ipar kulcsfontosságú anyaga →
ólommentes ón alapú forrasztanyagok

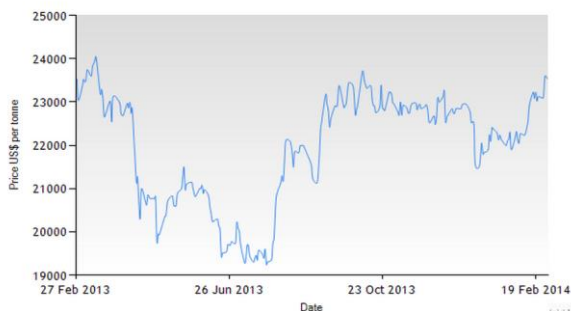
Élelmiszeripari perspektíva: Sn 99,99+ %

A tisztaság „ára”:

99,9% **24 US\$/kg***

99,99+% **400 US\$/kg****

A nagytisztaságú ón előállítására jelenleg költséges technológiák állnak rendelkezésre

*London Metal Exchange Statistics, (http://www.lme.com/tin_graphs.asp)

**FORRÁSZ I.T.M. beszerzési ára

Bevezetés

Hidro-elektrometallurgia:
egy lépésben képes tisztítani
a szennyezett fémet

↓

Új technológia:

- híg sósavas ón-klorid oldat
- ~95%-os áramhatásfok
- elhanyagolható oldatköltség
- nagy tisztaságú fém lehetősége

Bevezetés

A forrasztási technológiák
hulladéka a mi
technológiánk nyersanyaga

A végtermék elérhető
tisztasága akár 99,99+ %

Hogyan?

Kísérleti mérőrendszer

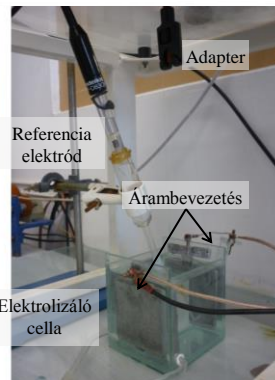

Folyamatos mérés:

- Elektród tömegváltozás
- Elektródpotenciál

Cél:

- Pontos és folyamatos áramhatásfok, ill. elektródállapot meghatározás

Eredmény:

- Folyamatok tisztázása

Az anód oldódási folyamata

Anód-alapanyag

Minta-azonosító	Ag	Al	As	Bi	Cd	Cu	Fe	In	Ni	Pb	Sb	Zn	Sn
Sn 999	0,0097	<0,01	<0,0004	<0,005	<0,0002	0,0030	0,0040	0,0037	<0,0005	0,0017	0,0025	0,0034	99,972
SnCu1	0,0288	0,2460	0,0004	<0,005	0,0001	1,061	0,0183	0,0042	0,0010	0,0022	0,0011	0,0021	98,627
SnAg3	3,34	0,2050	0,0003	<0,005	0,0001	0,1520	0,0208	0,0033	0,0014	<0,002	0,0054	0,0077	96,257
SnPb9	0,0210	0,0030	0,0011	0,0270	0,0004	0,6400	0,0028	-	0,0024	9,72	0,0370	0,0024	89,543

Paraméterek:

5-10-20-40 g/dm³ Sn

1 mol/dm³ HCl

500-1000-1500-2500 A/m²

Ötvözők hatása:

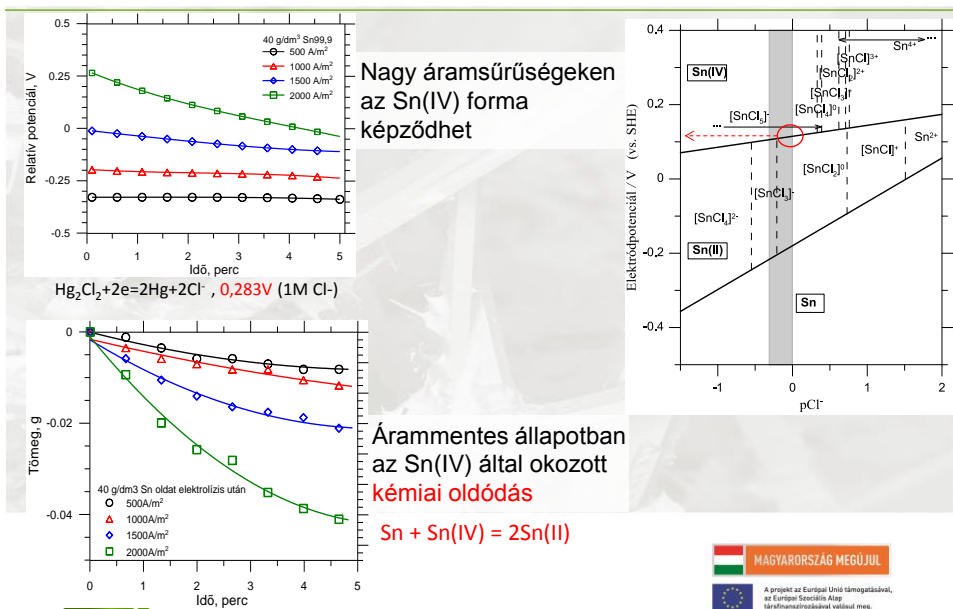
Az anódos áramhatásfok változatlan, de az anódpotenciál és az Sn(II)/Sn(IV) megoszlás is változik

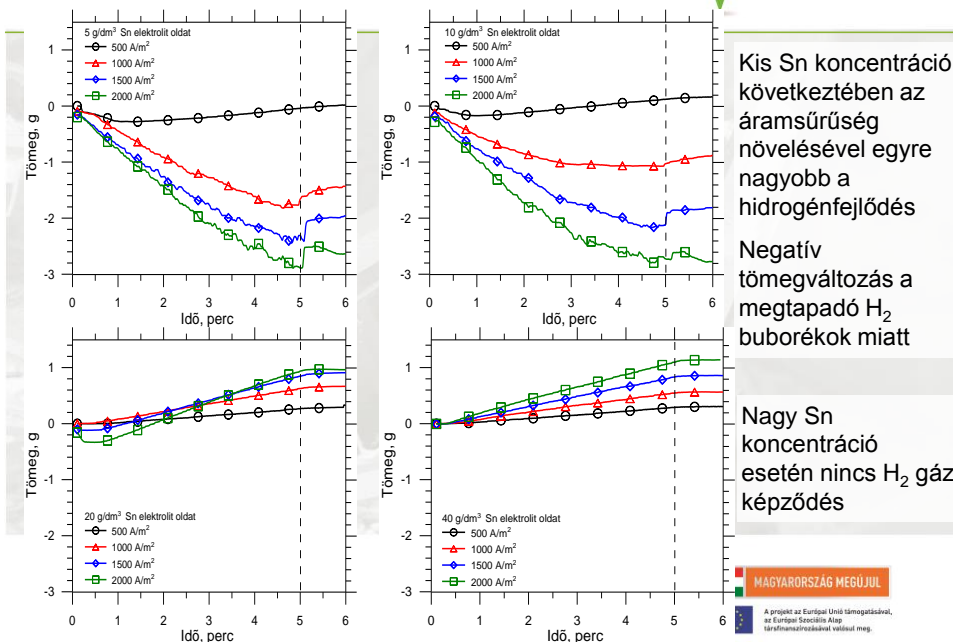
Anódiszap

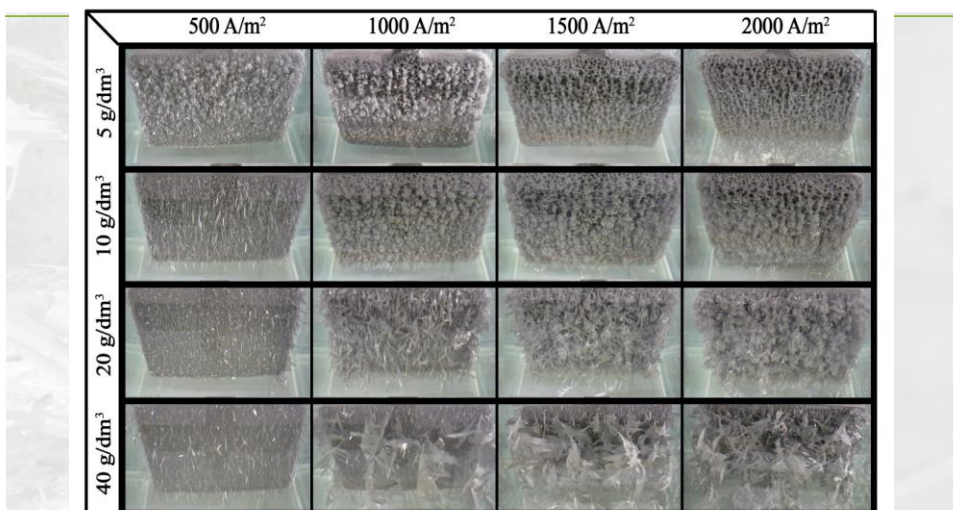
Az anód oldódási folyamata

Katódos fémleválás vizsgálata

Katódos fémleválás vizsgálata

(Nyugvó elektrolit, egyenáram)

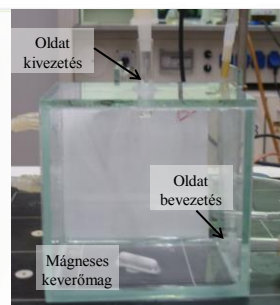
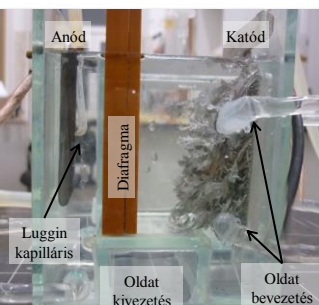
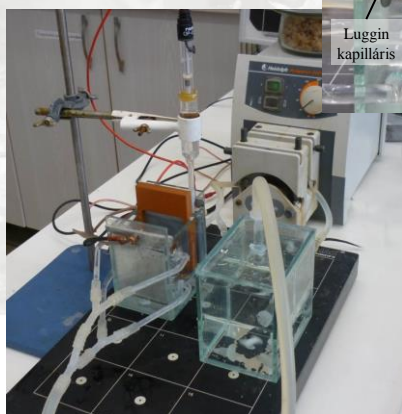

Hosszú távú elektrolízis vizsgálata

Cél:

- tisztaság vizsgálata
- átlagos áramhatásfok meghatározása

Kísérlet paramétere:

- 20 g/dm³ Sn
- 1 mol/dm³ HCl
- 1000 A/m²
- SnAg₃ anód
- 12 óra elektrolízis (tömegmérésekkel)

Hosszú távú elektrolízis eredménye

Azonosító	Koncentráció m/m%														
	Ag	Al	As	Bi	Cd	Co	Cr	Cu	Fe	Mn	Ni	Pb	Sb	Zn	Sn
Anód SAC-300	2,58	0,011	0,0147	0,0036	0,0002	0,0002	0,0002	0,049	0,029	0,004	0,0036	0,046	0,0097	0,0156	97,2332
I. elektrolízis 1h	0,0002	0,0004	0,0001	0,0001	0,0001	0,0001	0,0001	0,0008	0,001	0,0001	0,0002	0,0051	0,0003	0,0006	99,9908
Tisztulási fok, %	12,900	27,50	147	36	2	2	2	61,25	29,00	40	18	9,02	32,33	26	0,97
I. elektrolízis 12h	0,0022	0,0004	0,0001	0,0009	0,0001	0,0001	<0,0001	0,0034	0,0010	0,0001	0,0004	0,0072	0,0003	0,0003	99,9835

Azonosító	Ag	Al	As	Bi	Cd	Co	Cr	Cu	Fe	Mn	Ni	Pb	Sb	Zn	Sn
SAC-300	2,58	0,011	0,0147	0,0036	0,0002	0,0002	0,0002	0,049	0,029	0,004	0,0036	0,046	0,0097	0,0156	97,2332
II. b. elektrolízis	0,0006	0,0004	0,0001	0,0003	0,0001	0,0001	0,0001	0,0017	0,0009	0,0001	0,0002	0,0014	0,0004	0,0003	99,9933
Tisztulási fok, %	4,300	27,50	147	12	2	2	2	28,82	32,22	40	18	32,86	24,25	52	0,97

Elért legnagyobb tisztaság: **99,9933 m/m%**

Az SnAg₃ (SAC-300) anód ezüsttartalma teljes mértékben az anódiszapba került!

Azonosító	Koncentráció, m/m%													
	Ag	Al	As	Bi	Cd	Cr	Cu	Fe	Mn	Ni	Pb	Sb	Zn	Sn
anódiszap SAC-300	30,3	0,0005	0,157	0,177	0,0001	0,0001	0,378	0,0211	0,0001	0,0071	0,0058	0,095	0,0004	32,7

Az elektrolízis áramhatásfoka **94-97%**

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
támogatásával valósul meg.

Összefoglalás

- ❑ Tisztáztuk az elektrolízis raffinálás során zajló anódos és katódos folyamatok részleteit.
- ❑ Képzettünk egy üzemelés közben az elektródok tömegváltozását in-situ módon mérni és regisztrálni képes elektronikus rendszert.
- ❑ Az anód ötvözői nem befolyásolják lényegében az oldódás folyamatait..
- ❑ Kiemelkedően fontos az anódpotenciál szabályozása, amivel elkerülhető az Sn(IV) forma túlzott mértékű megjelenése.
- ❑ A legkedvezőbb katódos leválási szerkezet (1M HCl koncentráció és egyenáram alkalmazása mellett) a 10 g/l-es Sn-koncentrációval és 1000 A/m²-es áramsűrűséggel érhető el.
- ❑ Hosszú távú mérések bizonyították, hogy ezzel a módszerrel már biztonsággal megoldható a 99,99+ % tisztaság elérése.

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
támogatásával valósul meg.

